

‘De Tuin, je tweede natuur’. Onder dit motto heeft Wilde Weelde een prachtige tuin op de Floriade aangelegd. Aan de beplanting van deze tuin is veel aandacht besteed. Er zijn zo’n 275 soorten aangeplant of gezaaid; bomen, heesters, vaste planten, water- en oeverplanten, kruiden, groenten en bloembollen. Hoe maak je een keuze? Een kijkje achter de schermen.

Via spuwvers krijgt de tuin water (Foto: Brigitte Ravensbergen)

Planten maken de tuin!

Tekst: Silke Zandstra

De tuin van Wilde Weelde is te vinden op Utopia-eiland. De uitgangssituatie op dit schiereiland in het Weerwater was gunstig. Op de relatief open plek groeiden al ruigtekruiden als brandnetel, bijvoet, koninginnekruid, look-zonder-look en duizendblad. Rondom zijn meidoorn, kornoelje, sleedoorn,

braam en hazelaar te vinden. Daar bovenuit torenen populier, es en wilg. Ook een prachtige solitaire eik maakt deel uit van de tuin. De kruid-, struik- en boomlaag kleden de plek al aan. Binnen deze ruimte is de tuin ontworpen: een grote cirkel met daarin een spiraalvorm. Lopend langs de spiraal passeer je allerlei onderdelen van de tuin die de uitgangspunten van

Wilde Weelde symboliseren. Zo wandel je langs hergebruikt materiaal, is er ruimte voor dieren, aandacht voor de bodem, water en natuurlijk de beplanting.

De werkwijze

Na afronding van het ontwerp maakte een groep van vier Wilde Weelde-leden het beplantingsplan. Allereerst werden er twee brain-

(Foto: Machteld Klees)

Klimmers langs de stammenwand

(Foto: Franne Ravensbergen)

Dieren weten de tuin al te vinden

(Foto: Brigitte Ravensbergen)

Bomen hebben ook in de toekomst ruimte

stormsessies gehouden. Allereerst om door te spreken hoe de beplanting het verhaal van het ontwerp kan versterken. Daarbij werd ook gepraat over de gewenste hoogte, de diversiteit, het plantverband en de functie voor mens en dier. Vervolgens werden de plantvakken/ biotopen verdeeld over de leden van het beplantingsteam. Iedereen ging aan de slag om de eerste plantlijsten op te stellen. Deze lijsten werden tijdens de tweede sessie uitgebreid besproken. Ter inspiratie werd ook een wandeling gemaakt langs de groene gevel van het Griffpark te Utrecht. Vervolgens zijn de lijsten aangepast en uitgetekend in plattegronden. Uiteindelijk kwamen alle deelgebieden in één indrukwekkende overzichtstekening terecht.

Uitgangspunten

Als uitgangspunt geldt voor de hele tuin dat voor iedere plek een plant te vinden is die daar graag groeit. Aan het beplantingsteam de taak om de juiste planten te kiezen. De beplanting moest aan een aantal algemene eisen voldoen:

- Niet te kwetsbaar, de planten

groeien op een openbare plek waar niet iedere dag toezicht is. Ze moeten zichzelf in stand kunnen houden.

- Veel inheemse planten vanwege hun onmisbaarheid voor insecten en andere dieren.
- Bloei- en/of vruchtperiode tussen 14 april en 9 oktober (openingsduur van de Floriade).
- Boomsoorten die, na de Floriade, tot volle wasdom kunnen komen in de beschikbare ruimte.

- Voorkeur voor soorten die ook voor de mens eetbaar zijn.
- Naast vaste planten ook één- en tweejarigen, bol- en knolgewassen die zorgen voor nog meer kleur, geur en nectar voor insecten.

Zonering

Binnen het ontwerp krijgen verschillende groepen planten de ruimte om te schitteren, en er zit een duidelijke zonering in. Aller-

De muur is lekker vol geplant (Foto: Brigitte Ravensbergen)

Stoeplanten

Op de lastigste plekken in de stad (of in een tuin) kunnen planten groeien. Stoeplanten verrassen ons door hun vermogen om zich vanuit een aanwaaiend zaadje in een kier tussen tegels en langs gevels te vestigen. Daar is net voldoende organische stof en vocht om een gezonde plant te kunnen huisvesten, die op zijn beurt weer zaad verspreidt. Geen onkruid, maar gewild groen, omdat het niemand in de weg staat en het begin vormt van de begroeiing in de versteende stad. De spontaan groeiende planten in de stad, inspireren Wilde Weelde om zo veel mogelijk plaatsen op een natuurlijke manier te beplanten en het natuurlijke groen een handje te helpen. Geen groen behang, maar echte stadsnatuur.

eerst de soorten die passen bij de ruige sfeer van het Weerwater en zijn bestaande rietoever met meer landinwaarts brandnetels, bosplantsoen en populieren. Daarna een overgangszone met een mix van inheemse planten en cultuurvormen van inheemse planten zoals de kattenstaart *Lythrum salicaria* 'Blush' en de beemdooievaarsbek *Geranium pratense* 'Mrs Kendall Clark'. Hier vind je dan ook plantencombinaties die je in de natuur niet tegenkomt. De groene muur van de 'voedselbank' vormt de overgang naar de gebouwde omgeving. Net als de stadsmuur is dit een door mensen gemaakte plek,

maar met ruimte voor spontane vestiging van dieren en planten. Daar waar de tuin grenst aan de overige inrichting van de Floriade is meer ruimte voor bekende tuinplanten en vormt zo een 'zachte' overgang. Iedere plek heeft een eigen sfeer die we met de juiste beplanting tot zijn recht willen laten komen. De hoeveelheid licht, de eigenschappen van de bodem en de aan- of afwezigheid van vocht spelen bij de uiteindelijke keuze van de beplanting allemaal een rol.

Klimplanten

Klimplanten groeien en bloeien in

een stad vaak uitstekend. Stadsmuren lijken net bergwanden, pergola's omgevallen struiken of bomen waar de klimmer houvast heeft. Klimplanten kunnen zo op een beperkt oppervlak een grote bijdrage leveren aan het groen in de stad. Rozen zijn hier een goed voorbeeld van. Aan de zonnige zijde van de stadsmuur bloeien in de zomer *Rosa Himmelsstürmer* en *Rosa Guirlande d'amour*. Zuidmuren zijn ook ideale plaatsen om, dankzij de warmte, fruit goed te laten rijpen. Dat geldt voor inheemse bramen, maar ook voor de exotische kiwibes en Japanse wijnbes die een plekje in de stadsborder hebben gekregen. > p. 23

Beplanting in de moeraszone (Foto: Franne Ravensbergen)

Waterranonkel in de vijver (Foto: Machteld Klees)

De 'Voedselbank': zitplek en plek voor planten

De 'Voedselbank'

Deze bestaat uit gestapelde muren met zitruimte, in de verhoogde bakken die zo ontstaan zijn is allerlei eetbaars aangeplant. Het laat zien hoe je op kleine schaal, goed bereikbaar voor onderhoud en oogst, allerlei lekkers kunt kweken. Kruiden, inheemse planten, eetbare bloemen en diverse groenten zijn er te vinden, zowel vast als éénjarig.

Aangeplant zijn onder meer:

Vaste planten: Citroenverbena, Dragon, Brave hendrik, Venkel, Lievevrouwebedstro, Hyssop, Maggipiant of Lavas, Gojibes, Citroenmelisse, Wilde bergamot, Roomse kervel, Oregano, Rozemarijn, Zuring, Echte salie, Bonenkruid, Grote tijm, Kruiptijm, Kleine tijm, Japanse gember, Weegbree, Bosaardbei, Bieslook, Bloedzuring

Tweejarig: Middelste teunisbloem

Eénjarig: Tuinbonen, Rucola, Raapsteel, Rode melde, Radijs, Dille, Kleine veldkers, Kaapse knoflook, Stokboon, Pompoen, Basilicum, Peterselie, Chinese look, Oost-indische kers, Palmkool, Goudsbloem, Mexicaanse dragon, Viooltjes, Komkommerkruid, Citroentijm, Barbarakruid, Nieuwzeelandse spinazie

Ook elders in de tuin is allerlei eetbaars te vinden: kers, honingbes, jostabes, aalbes, framboos, Japanse wijnbes, braam, kiwibes, rabarber, daslook, look-zonder-look, linde, muskuskaasjeskruid, artisjok.

Dille

Rode melde

Waterkringloop

Water verbindt de diverse onderdelen van de tuin. Vanuit het Weerwater wordt water opgepompt dat via de bovenzijde van de stadsmuur via spuwvers in de voedselbank drupt. Vandaaruit vindt het water zijn weg via een goot naar de moeraszone. Zowel droge als vochtiger plekken zijn in de tuin aanwezig. Het teveel aan water verdwijnt naar de vijver die een overstort heeft naar het Weerwater, waarna de waterkringloop opnieuw kan beginnen.

Vijver

De begroeiing van de vijveroever is anders dan de oever van het Weerwater. Daar is ruimte voor ruigere oeverplanten. Langs de vijver staan tussen de mattenbies en gewoon pijlkruid minder dominante soorten zoals kleine waterpeppe, kleine egelskop en polei. In de vijver vinden verfijnde waterplanten zoals waterranonkel hun plek. Deels zijn gescheurde moederplanten aangeplant en deels jonge planten. Langs de oever van de vijver staan niet alleen losse planten maar zijn ook hele plaggen uit een volwassen vijverrand neergelegd. Het doel was om de constructie te verbergen, maar een bijkomend voordeel is dat er een zadenbank én allerlei diertjes zijn aangevoerd.

Tot slot

Het vinden van voldoende plantmateriaal en de logistiek er omheen was een hele uitdaging. Het overgrote deel van de planten is binnen de vereniging gevonden. Zeker 20 'eigen' kwekers hebben planten geleverd, ook werden uit de eigen tuinen planten ingebracht. Tijdens georganiseerde inplantdagen is

Vele kistjes met planten vonden hun weg (Foto: Machteld Klees)

alles, dankzij vele meehelpende handen, in de grond gezet. Als beplantingsontwerper kun je van alles bedenken, maar nu is het de beurt aan de planten zelf. Zij zullen laten zien of ze het echt naar hun zin hebben op de plek die voor ze bedacht is.

Beplantingsteam

Het beplantingsteam bestond uit: Margo van Beem (visavisontwerpers.nl), deeltuitwerking en totaalplan op tekening.

Daan Kroon (stagiair Vis à Vis), deeltuitwerking.

Rozemarijn Oosthoek (rozemarijn-oosthoek.nl), deeltuitwerking.

Silke Zandstra (tuinzijde.nl), deeltuitwerking en organisatie levering en inplant.

Floriadebezoek

De Floriade is t/m 9 oktober dagelijks geopend van 10.00 tot 19.00 uur. Op drukke dagen en in de weekenden proberen leden van Wilde Weelde aanwezig te zijn om het verhaal bij de tuin te vertellen. Behalve de Wilde Weelde-tuin is er natuurlijk nog veel meer te zien. Informatie en tickets: <https://floriade.com>